

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομος

Συνδρομή ἑτήσια: Ἑ. Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

18 Φεβρουαρίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Ἀυτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνήχεια· ἰδί· σελ. 83.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ἐποῖα ἦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰ ταξείδια δὲν γνωρίζουσιν οἱ παιδιόθεν συνειθίσαντες διὰ τοῦ ἀτμοῦ νὰ διατρέχωσι γῆν καὶ θάλασσας. Μόνον ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μας, ὃ μὴ δυνάμενος νὰ περιμένῃ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας τὸ ἀτμόπλοιο, ἀναγκάζεται καὶ σήμερον ἔτι νὰ ἐκτίθηται εἰς περιπλανήσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τοῦ Ὀδυσσεῦς καὶ τῶν συντρόφων του. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους σήμερον καὶ τῆς μᾶλλον ἀποκέντρον νήσου ὃ κάτοικος δὲν εἶναι τῶν ἀνέμων αἰώνιος δούλος. Ἄν ἔχη τὴν ὑπομονὴν τὸ ἀτμόπλοιο θὰ ἔλθῃ. Τότε ἀτμόπλοιο δὲν ἐγνωρίζετο. Ὁ οὐρανὸς μας δὲν εἶχεν εἰσέτι ὄσφρανθῆ γαιανθράκων καπνόν, τὰ δὲ κύματά μας ἦσαν παρθένα ἀπὸ πυροσκάφων μαστίγῳσιν.

Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἄριος, ὅτε ἀπεπλεύσαμεν ἐκ Μυκόνου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔπεσε καὶ ἐπῆλθε παντελής νηνεμία. Ἐπὶ ὥρας καὶ ὥρας ἐβλέπομεν ἀκινήτους ἐνώπιόν μας τῆς Σύρου τοὺς βράχους, μόλις διὰ δύο βαρέων κωπῶν κινούντες ἀνεπαισθήτως τὸ βαρὺ σκάφος μας. Ἐπὶ τέλους μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠγέρθη ὁ ἄνεμος καὶ τὰ ἱστία ἐρρυτιδῶθησαν· ἀλλ' ἔπνεεν ἐκ νότου καὶ μᾶς ὤθησε πρὸς τὴν Ἄνδρον, ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἐλοξοδρομήσαμεν προσπαθοῦντες νὰ πέσωμεν ὑπὸ τὸ Σούνιον. Τὴν ἐπιούσαν κατορθώσαμεν μετὰ κόπου νὰ προσορμισθῶμεν εἰς Πειραιᾶ πρὸς προμήθειαν ὕδατος.

Ὅταν μετὰ ἔτη ἐπανεῖδον τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς πόσον μοῦ ἐφάνη μικρὸς! Τότε ἦτο ἀπέραντος, διότι ἦτο ἔρημος. Τὸ πλοῖόν μας καὶ δύο μικρὰ ἀλιευτικὰ πλοιάρια ἐκινούντο μόνον ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἱσύχων ὑδάτων του. Ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑψοῦται ἡ μαρμαρίνος προκυμαία του, ἡ θάλασσα προχωροῦσα ἀνεπαύετο ἐπὶ βράχων γυμνῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἐξαπλοῦται σήμερον πόλις ἀκμάζουσα καὶ μεγάλη ἐργοστάσια μὲ τὰς ὑψηλὰς καπνοδόχους των, δὲν ἐβλεπετ ἡ ἄγονον γῆν καὶ εἰκόνα ἐρημώσεως. Μία μόνη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐτοιμόροπος οἰκία ἀπεκαθίστα ἔτι μᾶλλον αἰσθητὴν τὴν ἔλλειψιν ζωῆς καὶ κινήσεως. Ἐπολιοροκοῦντο τότε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἱ Ἀθῆναι, ὀλιγάριθμον δ' ἀπόσπασμα ὀπλοφόρων κατεῖχε τὴν ἡρειπωμένην εἰς Πειραιᾶ οἰκίαν. Δὲν ἠκούσαμεν μακρόθεν πυροβολισμούς, οὔτε εἶδομεν ἄλλο σημεῖον πολέμου ἢ τὴν στρατιωτικὴν ἐκείνην τοῦ Πειραιῶς κατοχὴν. Ἄγριος ὁ πόλεμος! Δὲν ἐξευγενίζει τὸν ἄνθρωπον. Δὲν μᾶς ἐβλαψαν οἱ στρατιῶται ἐκεῖνοι οὐδὲ μᾶς παρεμπόδισαν, ἀλλ' εἶδον εὐχαρίστως τὸ πλοῖόν μας ἀπομακρυνόμενον τῆς ἀκτῆς. Εἶχεν ὠμόν τι ἡ παρουσία των· ἐνέπνεε φόβον καὶ αὐτὸς ὁ χαιρετισμὸς των.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐκ Μυκόνου ἀναχωρήσεως ἐλλυμενίσθημεν εἰς Σπέτσας, διότι ὁ ἄνεμος ἐμπόδιζε νὰ εἰσπλεύσωμεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ναυπλίου. Ὁ πλοίαρχος ἀπέβη εἰς τὴν πόλιν. Βαρυνθέντες τὴν ἐντὸς τοῦ πλοίου στενοχωρίαν ἀπέβημεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως λάβωμεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ πατήσωμεν ξηρὰν. Ἐκαθήμεθα ἐπὶ πετρῶν παρὰ τὴν τελευταίαν τῆς πόλεως οἰκίαν, ἡμεῖς δὲ ὅλοι σιωπηλοὶ βλέποντες τὸν πατέρα μου κατηφῆ. Δὲν τὸν εἶχον ποτὲ ἴδει τοσοῦτον καταβεβλημένον. Ἐφαίνετο πάσχων, ἀλλὰ δὲν παρεπνεῖτο. Ἐκράτει μόνον τὴν κεφαλὴν μὲ τὴν χεῖρα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν βαρεῖς.

Ἡμεῖς μόνον ἐκεῖ, ἀλλ' ἐβλέπομεν παρέκει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῶν κατοίκων τὴν κίνησιν.

Ὁ λιμὴν ἦτο πλήρης πλοίων, ἡ δὲ λέμβος μας δεμένη διὰ σχοινίου ἐπὶ τῶν βράχων ἐπερίμενε κενὴ τοῦ πλοίαρχου τὴν ἐπιστροφὴν. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένους ἐσκεπτόμεν τί θὰ γίνωμεν ἂν ὁ πατήρ μου ἀσθενήσῃ, καὶ ἐνθυμούμενη τὸν πύργον μας καὶ τὸν

ἀναπαυτικὸν ἐκεῖ κοιτῶνά του, ὅτε εἶδον αἰφνης νέον Σπετσιώτην πλησιάζοντα πρὸς ἡμᾶς.

— Καλῶς ὠρίσατε, Χριστιανοί. Ἀπὸ τὴν Χίον ἔρχεσθε;

— Ἀπὸ τὴν Χίον, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου, μετὰ κόπου ὀρθώσας τὴν κεφαλὴν.

— Καὶ τί κάθισθε ἐδῶ ἔξω; Πῶ; δὲν ἔρχεσθε εἰς τὴν πόλιν μας;

— Πηγαίνομεν εἰς τὸ Ἄργος.

— Εἰς τὸ Ἄργος! Δὲν εἶναι τόπος διὰ γυναικόπαιδα τὸ Ἄργος. Ἐδῶ νὰ μείνετε.

Εἶπεν ὁ πατήρ μου ὅτι πηγαίνομεν ἐκεῖ πρὸς εὐρεσιν πόρου ζωῆς. Ἄλλ' ἐξήκολούθησεν ἐκεῖνος λέγων, ὅτι τὸ Ἄργος εἶναι στρατόπεδον, ὅτι τὸ Ναύπλιον εἰσέτι πολιορκεῖται, μᾶς παρέστησε τὰς δυσκολίας τῆς ἐν μέσῳ σκηνῶν πολέμου διαθίψεως γυναικῶν, καὶ μᾶς προέτροψε ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀναχώρησίν μας. Ἐνῶ ὠμίλει, ἐπανήλθε καὶ ὁ πλοίαρχος, ὅστις ἐπικυρῶν τοῦ Σπετσιώτου τοὺς λόγους μᾶς παρεκίνησε νὰ μείνωμεν εἰς Σπέτσας. Τὸ νὰ πεισθῶμεν δὲν ἦτο δύσκολον, ἀλλὰ ποῦ νὰ μείνωμεν, ποῦ νὰ κατακλίνωμεν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν νέον τοῦτον τῆς ἐξορίας σταθμόν; Ὁ ἀγαθὸς Σπετσιώτης ἠγνόησε, φαίνεται, τὴν αἰτίαν τῶν δισταγμῶν μας.

— Ἐλάτε εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἶπεν. Ὁ πατήρ μου ἐφρονεῖτο πολεμῶν, ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε, καὶ εἶναι ἔρμος ἡ φωλεά μου. Κατοικήσατέ την ὅσον καιρὸν θέλετε. Ἐλάτε.

Ἐδέχθημεν μετὰ συγκινήσεως τὴν προσφορὰν του. Εὐσπλαγγνὸς ἄνθρωπος καὶ γενναῖος! Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ἔγινεν ὁ πιστότερος τῶν φίλων δι' ἐμέ. Ἦμεθα ὡς ἀδελφοὶ ἔκτοτε, ἡ δὲ φιλία μας διετηρήθη μέχρι τοῦ πρὸ ἐτῶν ὀλίγων θανάτου του. Ἀπέθανε πλήρης τιμῶν, ἀναδειχθεὶς χρήσιμος καὶ ἀκέραιος τῆς πατρίδος ὑπηρετῆς καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ.

Μετεκομίσθημεν λοιπὸν εἰς τοῦ νέου φίλου μας τὴν οἰκίαν καὶ ἐλάβομεν κατοχὴν τῶν εὐρυχωρῶν καὶ καθαρῶν δωματίων τῆς. Ὁ πατήρ μου ἠσθάνετο ἐκλιπούσας τὰς δυνάμεις του ἴσως προέβλεπε τοῦ θανάτου τὴν προσέγγισιν καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀποθάνῃ, πρὶν ἰδῆ ἐξέσφαλιζόμενον τῆς ὀρφανῆς οἰκογενείας του τὸν ἄρτον. Δὲν ἐξέφρασε φόβους τοιούτους, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν μ' ἐσυμβούλευσε νὰ μεταβῶ, ἄνευ ἀναβολῆς, μόνος εἰς Ἄργος, ὅπως δυνάμει τῆς συστατικῆς ζητήσω ἀπὸ τὸν Νέγρην θέσιν ὑπαλλήλου.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀπεβιβαζόμεν εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐκεῖθεν μετέβην εἰς Ἄργος πεζός.

Εἶγον δίκαιον ὁ Σπετσιώτης καὶ ὁ πλοίαρχός μας. Ἦμην ἤδη προητοιμασμένος ἐκ τῶν λόγων τῶν καὶ ἐκ τῶν πρώτων εἰς Πειραιᾶ ἐντυπώσεων, ἀλλ' ἐπεὶ εἰς Πειραιᾶ εἶδον ἐν μικρῷ ὄτι

ἐνταῦθα ἤδη ἐβλεπον. Εὐρέθην ἐντὸς κόσμου ὅλως νέου δι' ἐμέ. Αἱ χιλιάδες φουστανελοφόρων μαχητῶν, τὸ ἀγέρωγον ὕψος καὶ ἡ τραχεῖα γλῶσσά των, τὰ περιφρονητικὰ βλέμματα δι' ὧν μὲ καταμέτρουν, αἱ ἀπότομοι φράσεις δι' ὧν ἀπεκρίνοντο εἰς τὰς δειλὰς ἐρωτήσεις μου, ἡ βοή καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ σύγχυσις τοῦ στρατοπέδου, τὰ πάντα ὁμοῦ μὲ κατεθορύβουν. Δὲν ἦτο βεβαίως ὁ τόπος κατάλληλος διὰ γυναικόπαιδα. Ἀλλὰ κ' ἐγὼ αὐτὸς ἠσθάνομην ὅτι δὲν εὐρίσκομαι ἐντὸς ἀρμαδίου ἀτμοσφαιρας. Δὲν ἤμην εἰς τὸ στοιχεῖόν μου ἐκεῖ.

Ὅτε μὲ τὴν συστατικὴν εἰς χεῖρας κατώρθωσα ἐπὶ τέλους νὰ εἰσαχθῶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μυρίστρου, καὶ εἶδον ἀντικρῦ μου ὄρθιον, ἐνώπιον ὑψηλῆς τραπέζης, ἄνθρωπον μικρὸν καὶ δυσεῖδῆ, ἠπόρησα καὶ ἐδίσταζον νὰ πιστεύσω ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ὁ μέγας καὶ πολλὸς Θεόδωρος Νέγρης. Ἐγραφεν ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν ἐπερίμενον ἐξετάζων τὰ περὶ ἐμῆς. Ἢ μικρὰ αἰθουσα ἦτο πλήρης βιβλίων· βιβλία ἐπὶ τῆς τραπέζης, βιβλία ἐπὶ τῶν σκαμνίων, βιβλία ἐπὶ τοῦ κιβωτίου, πανταγοῦ βιβλία, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἡ ὑψηλὴ τράπεζα καὶ ὁ Νέγρης γράφων ἐπ' αὐτῆς. Τὸ ἀνάστημά του ἦτο μικρότερον τοῦ ἰδικοῦ μου. Δὲν φρονῶ νὰ μὲ πλανᾷ ὡς πρὸς τοῦτο φιλαυτίας αἰσθημα. Τὸν ἐβλεπον καὶ ἐσκεπτόμην. Ἰδοῦ, ἔλεγον αὐτὸς μικρὸς, ἄσχημος, ἀοπλος, ὑπακούεται ἀπὸ τοὺς ἀγέλους περὶ αὐτὸν πολεμιστὰς καὶ τοὺς κυβερνᾶ. Διατί; Διότι ἔχει νοῦν καὶ γνωρίζει γράμματα. Ὁ νοῦς δὲν πλάττεται, τὰ γράμματα ὅμως μανθάνονται· ἡ γνῶσις ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλ' αἱ γνῶσεις ἀποκτῶνται. Ταῦτα ἐσκεπτόμην. Ἐλησμόνουν ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἔχει διαφόρους βαθμοὺς καὶ ποικίλας φάσεις, ὅτι δὲν ἐδόθη εἰς ἕκαστον ἡ δύναμις νὰ ρυθμίξῃ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὴν θέλησίν του, οὔτε ἡ ἐπιδεξιότης νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ὁμοίους του· ἐλησμόνουν πολλὰ, ἀλλ' ἐνῶ ἐβλεπον τὸν Νέγρην γράφοντα, ἐσημῆμισα σταθερὰν ἀπόφασιν ν' αὐξήσω τὰς γνῶσεις μου. Καὶ τῷ ὄντι ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Πολὺ βεβαίως δὲν κατώρθωσα· ἀλλ' ὅσα κατόπιν ἔμαθον, ὅσος πόθος ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχῇ μου πρὸς ἀπόκτησιν μαθήσεως, χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, καθ' ἣν ἐπερίμενον νὰ παύσῃ γράφων ὁ Νέγρης. Ἐκεῖνη ἦτο ἡ ἀφετηρία τῆς διανοητικῆς μου ἀναγεννήσεως, ὅσῳ περιορισμένος καὶ ἂν διέμεινεν ἐξ ἀνάγκης ὁ ὀρίζων αὐτῆς.

Ἐπὶ τέλους κατέθεσεν ὁ Νέγρης τὸν κάλαμον καὶ μὲ ἠρώτησε τί θέλω. Προέτεινον ἐν σιωπῇ τὴν χεῖρα καὶ ἔδωκα τὴν ἐπιστολὴν. Ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε, μ' ἐπροσκάλεσε νὰ καθίσω ἐπὶ τοῦ μόνου κενοῦ παρ' αὐτὸν ψαθίνου καθίσματος καὶ

ἤρχισε νὰ μ' ἐξετάζῃ τί γνωρίζω καὶ τί παρ' αὐτοῦ ἐπιθυμῶ. Ἠσανόμην ὅτι ἠρρυθρίζον ἐνῶ ἀπεκρινόμην ἀπαριθμῶν τὰς γνώσεις μου καὶ ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ λάβω γραφικὴν παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίαν.

— Καλά, εἶπεν ἀφοῦ ἐτελείωσα, καλά. Μοῦ χρειάζονται νέοι ὡς σύ. Ὁὰ σὲ τοποθετήσω καταλλήλως. Ἄλλ' ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἠσυχάσωμεν ὀλίγον. Περίμενε νὰ πάρωμεν τὸ Ναύπλιον καὶ ἔλα πάλιν νὰ μεῖ ἰδῆς.

Νὰ περιμένω μέχρις οὗ ἄλωθῃ τὸ Ναύπλιον! Ἄνεχώρησα ἀποκαρδιωμένος. Πρὸ τριῶν ἡδὴ ἐβδομάδων ἐθεωρεῖτο βεβαία τοῦ φρουρίου ἡ παράδοσις, καὶ ἦσαν ἐντὸς αὐτοῦ τῶν πολιορκητῶν οἱ πληρεξούσιοι διαπραγματευόμενοι τοὺς ὅρους τοῦ συμβιβασμοῦ, συνέφερον δὲ πανταχόθεν ὀπλοφόροι ὅπως ἐορτάσωσι, κατὰ τὸν τρόπον του ἕκαστος, τὸν νέον τοῦτον θρίαμβον τῶν ἐλληνικῶν ὅπλων. Οἱ Τούρκοι ἐντούτοις δὲν παρεδίδοντο, ὁ δὲ Δράμαλης κατέβαινε ἐκ τῆς Στερεᾶς ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλου στρατοῦ. Ἡ φήμη τῆς προόδου τοῦ διεδιδέτο καὶ ἤρχιζεν ἡδὴ νὰ κλονίζῃ πολλῶν πεποιθήσεις. Τοιαῦτα ἤκουον κατὰ τὰς δύο ἡμέρας τῆς ἐν Ἀργεῖ διαμονῆς μου. Τὸ ρεῦμα ἐφαίνετο στρεφόμενον καθ' ἑμῶν. Ἡμῖν δ' εἰσέτι ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐν Χίῳ ἐντυπώσεων καὶ ἡ καρδία μου εὐκόλως ἠνοίγετο εἰς τοὺς φόβους. Ἄλλὰ πῶς ἠδυνάμην νὰ προῖδω τότε, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης θὰ καταστρέψῃ τὸν Δράμαλην εἰς τὰ Δερβενάκια;

Τὴν νύκτα τῆς δευτέρας ἡμέρας, περιστρεφόμενος ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ μου ἐπὶ τῆς σκληρᾶς σκηνίδος, ἧτις ἦτο ἡ στρωμνὴ μου, ἐσχημάτισα τὴν ἀπόφασίν μου. Δὲν ἤμην πλασμένος διὰ βίον στρατοπέδων. Τὸ ἐμπόριον ἦτο ἡ κληῖσίς μου. Τὴν πρωΐαν κατέβην εἰς Μύλους, ὅπου εὗρον εὐτυχῶς πλοίαριον ἑτοιμον διὰ Σπέτσας καὶ ἀνεχώρησα. Δὲν εἶδον ἔκτοτε τὸ Ναύπλιον, ἀλλ' ἔμεινεν ἐγκεκαραγμένη εἰς τὴν μνήμην μου ἡ ἀπότομος μορφή τοῦ Παλαμυδίου σκιάζουσα τὴν κοιλάδα, ὅπου καλαμῶνες περιφράττουσι τὸ ρεῦμα ταπεινοῦ ῥύακος, καὶ ἡ θεὰ τῆς πόλεως, ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς ὁποίας εἶδον μακρόθεν τότε κυμαίνομένην τὴν Τουρκικὴν ἡμισέληνον.

Εἰς Σπέτσας εὗρον καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τὰς ἀδελφάς μου ἀσθενεῖς καὶ κληνῆρεις. Πόσον μᾶς ἦτο ἐπαισθητὴ τῆς δυστυχοῦς Ἀνδριάνας ἡ ἑλληειψίς! Ποσάκις ὄλοι τὴν ἐνθυμούμεθα! Ἀνέλαβον ἐγὼ ἐξ ἀνάγκης τὴν ὑπηρεσίαν ὅλην τῆς πασχούσης οἰκογενείας. Ἐγὼ ἤμην θαλαμηπόλος, νοσοκόμος, καὶ μάγειρος ἔτι. Αἱ δὲ καλαὶ μας γειτόνισσαι ἠπόρουσαν βλέπουσαι ἓνα ἄνδρα ταπεινούμενον διὰ τοιούτων γυναικείων ἔργων, ἐναντίον πάσης τῆς νήσου τῶν συνηθείας, ἐξέφραζε δὲ τὴν περὶ τούτου ἰδέαν τῶν μειδιᾶμα οἴκου, ὁπόταν μοὶ προσέφερον βοηθείας χεῖρα. Εὐτυχῶς τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μου ἡ ἀ-

σθένεια ἦτο ἐφήμερος, μόνον συνέπεια τοῦ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ καμᾶτου τῶν, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἠδυνήθησαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ν' ἀφήσωσι τὴν κλίνην. Ὁ πατήρ μου ὅμως δὲν ἐπέπρωτο ν' ἀναρρώσῃ. Δὲν γνωρίζω ὅποιον ἦτο τὸ πάθημά του. Ὁ δὴθεν ἰατρός, τὸν ὁποῖον προσεκαλέσαμεν, ὅταν ἤρχισαμεν σπουδαίως ν' ἀνησυχῶμεν, ἀπεφάνθη ὅτι ἔπασχε τὴν καρδίαν καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἄλλὰ βεβαίως δὲν ἤξευρε τί ἔλεγε, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἐπάτησε ποτὲ ἰατρικῆς τινος σχολῆς τὰ πρόθυρα. Ἦτο Μελιταῖος πρεσβύτες, πρὸ ἐτῶν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Ἀνατολῆς μετεργόμενος, οὐχὶ δωρεάν, τοῦ ἱατροῦ τὸ ἐπάγγελμα. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πᾶς Φράγκος εὐκόλως ἐξελαμβάνετο ὡς ἰατρός, Κύριος δὲ οἶδεν ὑπὸ ὁποίας περιστάσεις χειροτονηθεὶς τοιοῦτος ὁ ἐξοχώτατος ἐκεῖνος, ἐπίστευεν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν ὁποίαν ἐξήσκει, ποτὲ μὲν βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἀγαθοεργοῦ φύσεως καὶ ἄλλοτε ἐπισπεύδων εὐσυνειδήτως τῶν ἀτυχῶν ἀσθενῶν του τὸ τέλος.

Ἐμεινεν ἐν τούτοις ὁ πατήρ μου κατάκοιτος, ὑπέσκαπτε δὲ τὰς ὀλίγας δυνάμεις του ὁ πυρεττός, καὶ πόνοι δριμύεις τοῦ ἀφῆρουν τὸν ὕπνον. Προησθάνετο τὸν θάνατον καὶ τὸν ἐπερίμενε γενναίως. Ἡμεῖς δὲ περὶ αὐτόν, ληθαυνοῦντες τὰς ποικίλας τοῦ παρόντος στερήσεις καὶ τὰ παρελθόντα ἀγαθὰ, ἐσιεπτόμεθα μόνον πῶς νὰ τὸν ἀνακουφίσωμεν πάσχοντα καὶ πῶς, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν σώσωμεν. Ἄλλ' ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αἱ ἐλπίδες μας διελύοντο. Ἐφαίνετο προχωροῦσα ἐπὶ τοῦ σώματός του ἡ ψυχρὰ τῆς φθορᾶς χεῖρ.

Μίαν νύκτα ἔμεινον μόνος παρὰ τὸ προσκέφαλον τοῦ ἀσθενοῦς, μόλις καταπέσας τὴν μητέρα μου ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ὁ πατήρ μου ἦτο εἰς βύθος ὁμοιάζον πρὸς ὕπνον. Μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐκαθήμην καὶ τὸν ἔβλεπον, ὁ δὲ νοῦς μου ἐπλανᾶτο εἰς σκέψεις θλιβεράς. Ὁ κοιτῶν ἐφωτίζετο μόλις ὑπὸ τῆς πρὸ τῶν εἰκόνων λυχνίας, καὶ ἦτο βαθεῖα τῆς νυκτὸς ἡ σιωπὴ. Αἶφνης μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀκούω ἀσυνήθην ἔξω θόρυβον καὶ ὁμιλίαν εἰς τὸν δρόμον. Ἠγέρθην ἠσύγως, ἤνοιξα τὸ παραθυρόφυλλον, καὶ διὰ μέσου τοῦ σκότους διέκρινον σκιάς ἀνθρώπων εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἀνοικτὰς τῶν ἀντικρῶ οἰκιῶν τὰς θύρας. Δὲν ἐτόλμων ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρον· ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο ἠσυχάζων. Ἐπροσπάθησα ν' ἀκούσω τί ἔλεγον. Ἦκουον, ἀλλὰ δὲν ἠνῆσούν· ἐλάλουν Ἀλθωνιστί. Μόνη ἡ λέξις ἀρμάτα ἐπαναλαμβάνομένη συγχάκις διήγειρε τὰς ὑποψίας μου. Μετ' ὀλίγον ἐκλείσθησαν αἱ θύραι καὶ ἀπεμακρύνθησαν αἱ σκιάι, μοῦ ἐφαίνοντο δὲ φέρουσαι κιβώτια καὶ σάκκους ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἐπανῆλθεν ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἠσυχία, ἀλλ' ἡ λέξις ἀρμάτα ἀντήχει εἰς

τὰ ὧτά μου εἰσέτι. Ἐγνώριζον ὅτι σημαίνει στόλον, ἀλλὰ περὶ τίνος στόλου ἐπρόκειτο; Ἐπερίμενον ἀνυπόμονος νὰ ἐξημερώσῃ μὴ γνωρίζων τὰ συμβαίνει, καὶ προσιωνιζόμενος νέα πάλιν δευτέρα. Ἀνεπόλουν ἄκων τὴν πρώτην ἐκείνην ἐν Σμύρῃ νύκτα, ὅτε μ' ἐξύπνησαν τῶν Τούρκων οἱ ἀλαλαγμοί.

Πρὸς τὰ χαράγματα ἦλθεν ἡ μήτηρ μου, καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν θέσιν τῆς πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς μ' ἔστειλε ν' ἀναπαυθῶ. Ἀντὶ νὰ κοιμηθῶ, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας ἀθροῦσως. Ἡμεθα οἱ μόνοι αὐτῆς κάτοικοι· ὁ ἀγαθὸς οἰκοδεσπότης ἔμενεν ἐντὸς τοῦ πλοίου του. Ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς πόλεως, ὅπου ἦτο ἡ κατοικία μας, κατέβην πρὸς τὸν λιμένα, ὅσῳ δ' ἐπλησίαζον πρὸς αὐτόν, ἔβλεπον ἀνθρώπους εἰς κίνησιν. Ἡρώτησα τί τρέχει καὶ ἔμαθον ὅτι ἡ Ἰδρα ἦναψεν ἀφ' ἐσπέρας φανούς.—Καὶ τί σημαίνουν οἱ φανοί; —Κατέρχεται στόλος Τουρκικός!

Οἱ Σπετσιῶται μετέφερον ἤδη τὰ πολυτιμὰ των ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ προητοιμάζοντο, ἐάν τῷ ὄντι ἐπέλθωσιν οἱ Τούρκοι, νὰ ἐπιβιβάσωσι καὶ τὰ γυναικόπαιδά των. Ἐγνώριζον ὅτι ἦτο πολυάριθμος ὁ ἐχθρικός στόλος καὶ ἐφοβοῦντο διὰ τοὺς οἴκους των, ἀλλ' εἶχον τὰ πιστὰ εἰς τὰ κινητὰ φρουριά των.

Κάτω εἰς τὸν λιμένα συνήντησα τινὰς τῶν ἐπὶ τῆς νήσου προσφυγόντων συμπολιτῶν μου. Ἐσχέποντο καὶ οὗτοι περὶ φυγῆς. Πλοῖον Μυτιληναῖον ὑπὸ Ρωσικὴν σημαίαν ἦτο ἠγκυροβολημένον εἰς τὰ ὄπισθεν τῆς νήσου, καὶ εἶχον στείλει νὰ διαπραγματευθῶσι τὴν ναύλωσίν του, ὅπως τοὺς μεταφέρῃ εἰς Ἀγκῶνα. Ἐπρότειναν νὰ συμπεριλάβωσι καὶ ἡμᾶς, ἀλλὰ πῶς νὰ φύγωμεν; Πῶς νὰ μεταφέρωμεν τὸν πατέρα μου ἐτοιμοθάνατον; Πῶς δὲ καὶ νὰ μείνωμεν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐάν οἱ Τούρκοι ἀπειθιάζοντο;

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν πλήρης ταραχῆς καὶ ἀδημονίας. Ἐνευσα πρὸς τὴν μητέρα μου, ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, καὶ εἰπὼν δι' ὀλίγων λέξεων τὰ τρέχοντα τὴν ἡρώτησα, ἐάν νομίξῃ ὅτι δυνάμεθα νὰ μετακομίσωμεν τὸν πατέρα μου. Με ἔλαβεν ἐν τῆς χειρὸς, με ὠδήγησε παρὰ τὴν κλίνην καὶ μοι ἔδειξε σιωπῶσα τὸν ἀσθενῆ. Τὸ βῦθος τοῦ ἐξηκολούθει, εἶχε κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ χεῖλη ἡμιανοικτά, καὶ ἀνέπνεε βαρέως. Τότε πρῶτον εἶδον τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, τότε πρῶτον, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἦτο ὁ πατήρ μου, ὁ πατήρ τὸν ὁποῖον ἠγάπα. Ἡ μήτηρ μου κρατοῦσα τὴν χεῖρά μου δὲν ἐπέφερε λέξιν, ἀγωνιζομένη νὰ κυριεύσῃ τὴν λύπην τῆς. Ἐμένονεν οὕτως ἐνώπιον τῆς κλίνης σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, ἀκούοντες τοῦ θνήσκοντος τὸ ψυχρομαχητόν. Ἐκλινα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς μητρός μου καὶ τὴν ἠσπάσθην, ἐκείνη δὲ δὲν ἔσκυψε νὰ με φιλήσῃ, ἀλλ' ἔθεσε τὴν ἄλλην τῆς χεῖρα ἐπὶ τῆς κεκλιμένης κεφα-

λῆς μου καὶ με εἶπεν ἡσύχως· — Φέρε ἱερέα. Ἐδραμον ἐξω ἀμέσως. Δὲν ἤθελον νὰ κλαύσω ἐμπρὸς τῆς.

Ἐνῶ ἐξηρχόμην εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ἱατρός. Συνηντήθημεν εἰς τὴν θύραν.

— Τὴν ἐγλυτώσαμεν, φίλε μου! ἀνέκραξε φαιδρῶς ἅμα με εἶδεν. Ἄλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του μετεβλήθη διὰ μιᾶς, ὅτε παρετήρησε τὴν ταραχὴν μου, καὶ ταπεινώσας τὴν φωνὴν με ἠρώτησε·

— Πῶς εἶναι ἐπάνω;

Δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλ' ἔσεισα τὴν κεφαλὴν.

— Ὅα ἐτρόμαξε με τοὺς Τούρκους. Φεύγουν τώρα, φεύγουν, καὶ τὴν ἐγλυτώσαμεν.

Τὸν ἀφῆκα ἀναβαίνοντα τὴν κλίμακα καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου με τὴν καρδίαν ἐλαφροτέραν. Ὁ ἀποθάνη τοῦλάχιστον ἡσύχος ὁ πατήρ μου, καὶ ὅα μᾶς ἀφήσωσιν οἱ Τούρκοι νὰ τὸν κλαύσωμεν ἐν εἰρήνῃ! Οἱ λόγοι τοῦ ἱατροῦ ἐπανεφέρον εἰς τὴν φαντασίαν μου τὴν φρίκην τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ ὅλα τὰ πιθανὰ ἐπεισόδια τῆς ἐπὶ τῆς νήσου παρουσίας των, καὶ ἐνῶ ἔτρεχον, παρεκάλουν τὸν Θεὸν ν' ἀναδειχθῇ ἀληθὴς ἡ εἰδήσις ὅτι ἀπληλάγημεν τῷ ὄντι τοῦ τρόμου τῆς ἐμφανισεῶς των.

Ὅτε ἐπανῆλθον μετὰ τοῦ ἱερέως εἰς τὴν οἰκίαν ὁ πατήρ μου ἐξηκολούθει ἀναισθητῶν. Ἄπαξ μόνον ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ δὲ βλέμμα του ἐμαρτύρει ὅτι μᾶς ἀνεγνώριζεν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ λέξιν καὶ ἐκλείσει πάλιν τὰ βλέφαρα. Ἡ ἀναπνοὴ του ἐξήρχετο δυσκολωτέρα τοῦ συνήθους, καὶ ἐφαίνετο ὅτι τὸν βασανίζει ἡ δύσπνοια. Ὁ ἱατρός τὸν ἀνεσῆκωσεν ἐπὶ τῆς κλίνης, ἡ δὲ μήτηρ μου ἐπρόσθετεν ἐπ' αὐτῆς προσκέφαλα, ἐνῶ ἐγὼ ἔσχιζον διὰ ψαλίδος τὸ ὑποκάμισόν του διὰ νὰ δώσωμεν πλειοτέραν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἐξηνητλημένους του πνεύμονας. Τί ἦτο τὸ κινήσαν τότε τὸν ψυχροραγοῦντα πατέρα μου αἰσθημα; Διατί συνέσπασε τὰς ὀφρὺς καὶ ἐκίνησε τὴν χεῖρα, ὡς θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ ὑποκαμίσου του τὸ σχίσμον; Ἡ σκηνὴ ἐκείνη μοι ἔμεινεν ἀνεξαλείπτως ἐγκεχαρραγμένη εἰς τὴν μνήμην καὶ τὴν ἀνακαλῶ ἄκων πάντοτε, ὅπότεν σκέπτομαι περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων. Ἴδου ὁ ἄνθρωπος! Ὁ θάνατος ἠπλονεν ἤδη τὰ μαῦρα πτερά του καὶ ἐπῆρχετο τὸ σκότος, ἡ ἀνάπαυσις, τὸ τέλος, ὁ δὲ θνήσκων, ὁ ἀγαθός, ὁ γενναῖος, ὁ φιλόστοργος γέρον, ἐκίνει αὐτομάτως τὴν χεῖρα ὅπως προφυλάξῃ τὸ ὑποκάμισόν του! Ματαιότης ματαιότητων!

Ἡ ἀγωνία του διήρκεσεν ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὁ Τουρκικός στόλος ἐντούτοις ἀπεμακρύνθη διευθυνόμενος πρὸς μεσημβρίαν καὶ παρῆλθεν ὁ κίνδυνος τῶν Σπετσῶν, οἱ δὲ νησιῶται καθησύχασαν. Τὸ ἐσπέρας ἐξέψύχασεν ὁ πατήρ μου.

Τὴν ἐπιούσαν ἐπώλησα τῆς μητρός μου τῷ

δακτυλίδιον και ἐθάψαμεν τὸν νεκρὸν μας εἰς τά-
φον ταπεινὸν και ἀνεπίγραφον.

Ἦτο ἡ δεκάτη πέμπτη Ἰουλίου 1822. Τοιαῦ-
ται ἡμερομηνίαὶ δὲν λησιμονοῦνται.

[Ἐπιταὶ συνέχισα.]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

ΒΙΟΣ ΕΔΙΣΘΝ ΤΟΥ ΕΦΕΥΡΕΤΟΥ

Ὅσον θαυμάσιος και ἀπίστευτος σχεδὸν και ἀν-
εἶνε ὁ φωνογράφος,¹ εἶνε ὅμως τοσοῦτον ἀ-
πλοῦς, ὥστε τούτου και μόνου ἕνεκα δὲν αἰσθάν-
νεται τις πρὸς τὸν ἐφευρετὴν αὐτοῦ εὐθύς ἐξ
ἀρχῆς τὸ πολὺ ἐκεῖνο σέβας, ὅπερ αἰσθάνεται
πρὸς ἕτερόν τινα ἐφευρετὴν κατορθώσαντα νὰ
καταλήξῃ εἰς τὸ πολὺν χρόνον ἐπιζητούμενον
ἀποτέλεσμα διὰ σειράς ὅλης πολυπλόκων μη-
χανισμῶν. Κλίνει τις μᾶλλον νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸν
ὡς τινα εὐνοούμενον ὑπὸ τῆς Τύχης, ὡς τινα Χρι-
στοφόρον Κολόμβον, ὅστις ἄνευ τινὸς δυσκολίας
εὔρε τὸν τρόπον νὰ στήσῃ ὄρθιον τὸ ὠόν, ὃν
πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ εὔρῃ.

Θὰ ἴδωμεν κατωτέρω μέχρι τίνος σημείου
εἶνε δίκαιος ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ ἐξετάζειν τὰ
πράγματα, μέχρι τίνος βαθμοῦ ἀναμιγνύεται ἡ
Τύχη ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ και τῇ εὐδοκίμῃσει ἰνδρός,
ὃν ὁ ἀμερικανὸς καθηγητὴς Βάρκερ ἀποκαλεῖ
«ἄνδρα ἡρακλείας δημιουργικῆς και ἐφευρετι-
κῆς διανοίας, ὅστις εἶνε οὐ μόνον ὁ ὑπατος τῶν
ἐφευρετῶν τοῦ αἰῶνος, ἀλλὰ και ἐξερρευνητὴς·
διότι ὁσάκις δὲν δύναται νὰνακαλύψῃ τὰ ὑλικά,
ὧν ἔχει χρεῖαν, ἀναζητεῖ αὐτὰ ἐν ταῖς χώραις
τοῦ ἀγνώστου και ἐπανερχεται φέρων τὸ ζη-
τούμενον».

Ὁ Ὀμοῦς Ἄλβας Ἐδισον ἐγεννήθη ἐν Μίλαν
τῆς Κοριτιάς Ἡρίας τῆς Πολιτείας Ὀχιοῦ τῇ
11 Φεβρουαρίου 1847. Ταπεινὸν χωρίον σιχρο-
τατον κείμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης διώρυγος δὲν ἦτο
βεβαίως ὁ κατάλληλος τόπος εἰς ἐμφάνισιν με-
γαλοφυίας, ἀλλ' ὅμως ἡ θεία αὐτῆ φλόξ, ὡς ἐκ
πείρας γινώσκουμεν, συνήθως ἐμφανίζεται ὅπου
δήποτε κατὰ προδιαγεγραμμένους τινὰς τύπους.
Μέγα δὲ μέρος τῆς νεότητός του διήλθεν ὁ Ἐδισον
ἐν ἐτέρῳ χωρίῳ Πόρτ Χάρον (Port-Huron) ἐν
Μίχιγγαν, οὗ ἦττον ἀκαταλλήλῳ εἰς ἀνάδει-
ξιν ἐξόγου ἀνδρός.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἐδισον ἀνήκουσα εἰς τὸ
κατώτατον στρώμα τῆς μεσαίας τάξεως, οὐδένα
τῶν μελῶν τῆς εἶδε διακριθέντα ἐπὶ μεγαλο-
φυίᾳ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀρρένων
τε και θηλέων οὐδεὶς οὐδέποτε ἔδειξε κλίσιν ἐ-
ξαιρετικὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἣν ἐπεδίωξε
και ἠκολούθησεν ὁ ἐφευρετὴς, ὅστις ἐκληρονό-
μησε παρὰ τοῦ πατρός του μικρὸν τι μέρος ἀ-
σταθίας τοῦ πνεύματος, ἥτις τὸν ὤθησεν εἰς το-
σαῦτα και διάφορα πράγματα. Σημειοτέον δ' ὅτι

1. Μακρὸν περιγραφὴν τοῦ φωνογράφου ἐδημοσίευ-
σεν ἐν τῇ Ἐστίᾳ (τόμ. Ε') ὁ καθηγητὴς τῆς φυσι-
κῆς ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ κ. Δ. Στρούμπος.

ὁ πατὴρ του ἐγένετο ἀλληλοδιαδόχος ράπτῃς,
βομβυκοτρόφος, σιτέμπορος, ξυλέμπορος, ἔμ-
πορος γηπέδων. Ἐκληρονόμησε δὲ παρ' αὐτοῦ
και κράσιν ἰσχυράν. Ὁ πατὴρ οὗτος Ὀλλανδὸς
τὸ γένος, γέρον Ῥωμαλέος ἐτῶν τεσσάρων και
ἐβδομηκοντα τὴν σήμερον, ἀπώλεσε τὸν πατέρα
του ἐν ἡλικίᾳ ἑκατὸν δύο ἐτῶν και τὸν πάππον
ἐν ἡλικίᾳ τριῶν και ἑκατῶν. Τοῦτο δὲ εἶνε πολ-
λῆς σημειώσεως ἄξιον, διότι παρέχει εἰς ἡμᾶς
τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ τὸ θαυμάσιον
πρόγραμμα, ὅπερ προέγραψεν ἡδὴ ὁ ἐφευρετὴς
ἐν ἡλικίᾳ σχετικῶς μικρᾷ, ἐνός και τριάκοντα
ἐτῶν.

Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ γεννηθεῖσα ἐν Μασαχου-
σέτῃ ἐκ γονέων Σκώτων, ἔτυχεν ἀγωγῆς και
παιδείας, και εἶγεν ἄλλοτε σχολεῖον ἐν Κα-
ναδά· αὐτὴ δ' ἐδίδαξε και τὸν υἱὸν κατ' οἶκον,
διότι ὁ Ἐδισον οὐδέποτε ἐφοίτησεν εἰς τὸ δη-
μόσιον σχολεῖον δύο κατὰ συνέχειαν μῆνας. Οἱ
δὲ κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα συμμαθη-
ταὶ του οὐδόλως τὸν ἐνθυμοῦνται ὡς ἐπιμελῆ
τινα και ἐξοχῶν μαθητὴν, οὐδ' ἐν τῷ οἴκῳ ἔ-
δειξε ποτε θαυμά τι παιδικῆς εὐφυίας, ἀλλ'
ἀείποτε ἔχαυρε παίζων μόνος. Ἐὰν δὲ τις ἐ-
φρόντιζε τότε νὰ παρακολουθῆσῃ τὰς ἀθορύβους
τοῦ παιδὸς διασπεδάσεις, θάνεκαλύπτεν ἴσως
ἴχνη τινὰ τῆς δυνάμεως ἥτις ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ
τὴν ὁδὸν τὴν ἀλλόκοτον ἣν σήμερον διατρέχει.

Ἦτο δὲ τὰ μάλιστα φιλαναγνώστης και ἀ-
κάματος. Μεγίστην εἶχε περιεργίαν περὶ πᾶν
ἀναφερόμενον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μεγί-
στην εἶχε κλίσιν πρὸς πάντα τὰ μεγάλα ἐνό-
ματα, πρὸς πάντα τὰ μεγάλα γεγονότα. Δε-
καετῆς ὧν ἀνεγίνωσκε τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἀγ-
γλίας τοῦ Ὄυμου, τὴν Ῥώμην τοῦ Γίββωνος,
τὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, και συγγράμματα χη-
μείας, ὅπου ἂν εὔρισκεν αὐτὰ, και ἄτινα ἴσως
τῷ ἔδειξαν τὴν μέλλουσαν ὁδὸν ἣν νῦν βαδίζει.
Δύνασθε δὲ νὰ φαντασθῆτε τί πράγμα ἦσαν τὰ
βιβλία ταῦτα. Δὲν ἦσαν βεβαίως δεδεμένα κομ-
ψῶς και πολυτελῶς, διότι οὔτε τόπος ἦτο οὔτε
χρόνος τοιούτων βιβλίων. Ἦσαν βιβλία ἀρ-
χαϊκὴν ὅλως ἔχοντα τὴν ὄψιν, ἔρημα ἀναμφι-
βόλως τῶν περικαλυμμάτων αὐτῶν και ἔχοντα
τὰς σελίδας κιτρινας και κατεστιγμένους. Ἄλλ'
ὅμως δεκαετῆς παιδίον ἀγάπην ἔχον εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν, οἷον δήποτε βιβλίον και ἂν εὔρῃ, τῷ
εἶνε ἀδιάφορον, ἀρκεῖ ὅτι εἶνε βιβλίον, και ἄ-
νευ πολλῶν ἀξιώσεων τὸ ἀναγινώσκει.

Δωδεκαετῆς ὁ Ἐδισον εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοι-
νωνίαν ὡς πωλητὴς εὐτελῶν τινῶν πραγμάτων
και βοηθὸς ἐν τῷ σταθμῷ τῆς ἀποθήκης τῆς
Μεγάλῃς γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Κα-
ναδά. Ὅστις παρετήρησε τὴν πρώμιον ἀταρα-
ξίαν, τὴν δεινότητα και τὴν χρηματιστικὴν δε-
ξιότητα τῶν τοιούτων νέων, γινώσκει βεβαίως
ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἶνε ἥμισυ κατάλλη-